

Terveystalo

**DIALOGI TERVEYDESTÄ:
TEKEMÄTTÖMÄN TYÖN KUSTANNUKSET 2016**

Lasse Parvinen
johtaja, Terveystalo

Työkykyjohtaminen ei ole nappikauppaa

Sairauspoissaolot ja työkyvyttömyyseläkkeet ovat Suomessa suuri menoerä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Työkyvyttömyyseläkkeelle jää vuosittain hieman alle 20 000 suomalaista, keskimäärin 52-vuotiaana.

Jokainen työkyvyttömyyseläke nostaa yrityksen työkyvyttömyysmaksuja.

Näin ei välttämättä tarvitsisi olla. Tekemättömän työn vuosikatsauksen aineisto osoittaa, että työkykyjohtamisen nostaminen yrityksen agendalle saa aikaan hyviä tuloksia. Työkyvyttömyysmaksut ovat laskeneet merkittävästi ja sairauspoissaolot sekä tapaturmavakuutusmaksut pienentyneet. Lisäksi työterveyden painopistettä on siirretty entistä vahvemmin ennaltaehkäisevään toimintaan.

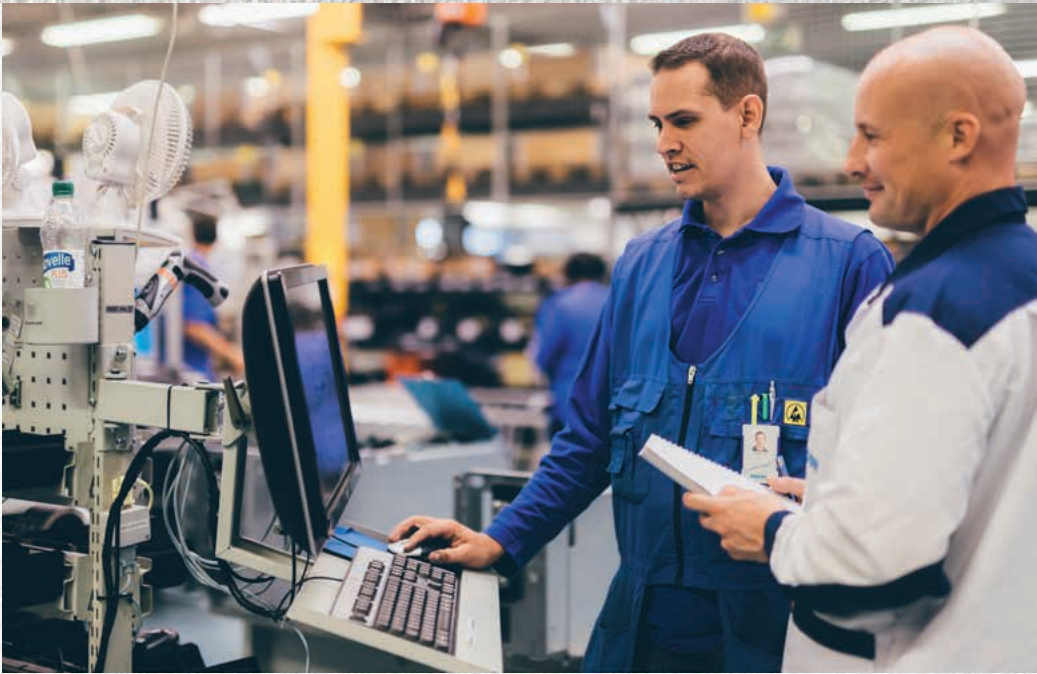
Avainasemassa työkyvyttömyyden tehokkaassa torjumisessa on työntajien, työterveyden ja työeläkevakuuttajien tiivis yhteistyö. Tuloksia saadaan, kun pystytään yhdessä luomaan toimintamalleja, joilla tunnustetaan työkyvyn vaarantuminen ja tarjotaan työntekijälle kohdennettua tukea. Terveystalolla on kattava käsitys suomalaisen työväestön terveydentilasta, toimialakohtaista tietoa sekä konkreettisia tuloksia siitä, miten järjestelmällisillä toimilla voidaan pysyvästi vähentää sairauspoissaoloja ja alentaa kustannuksia.

Saavutettavissa on paljon. Esimerkiksi vuosikatsaukseen osallistuneissa yrityksissä työkyvyttömyyden kustannukset laskivat vuosina 2014–2015 0,4 prosenttiyksikköä palkkasummaan suhteutettuna. Ensivilkaisulla tämä voi tuntua mitättömältä, mutta euromääräisesti puhutaan isoista summista: jos koko Suomessa saataisiin aikaan vastaava pysyvä pudotus, kolmessa vuodessa säästettäisiin yhteensä miljardi euroa.

Työkykyjohtaminen ei siis ole mitään nappikauppaa, vaan todellinen mahdollisuus keventää kustannusrakennetta ja lisätä henkilöstön hyvinvointia.

”

Työkykyä johtamalla
voidaan saavuttaa
miljardiluokan säästöt.

Työkyvyttömyydessä huima säästöpotentiaali yrityksille ja kunnille

Tekemättömän työn vuosikatsaus 2016 osoitti, että parhaat yritykset ovat pystyneet vähentämään työkyvyttömyyden kustannuksia entisestään, mutta hajonta yritysten välillä on kasvanut. Kunnat olivat tutkimuksessa mukana ensimmäistä kertaa. Niissä keskimääräiset kustannukset olivat korkeammat kuin yrityksissä.

Koko Suomen yksityiseen sektoriin suhteutettuna tekemätön työ aiheuttaa vuosittain 4,3 miljardin ja henkilöstömäärältään pienemmällä kunta-sektorilla yhden miljardin euron kustannukset. Yksityisellä sektorilla työkyvyttömyyden keskimääräinen kustannus oli laskenut 6,39 prosenttiin edellisvuoden 6,76 prosentista palkkasummasta laskettuna. Euroissa se tarkoittaa 6,5 miljoonan euron säästöä tutkimukseen osallistuneessa 76 yrityksessä.

– Työkykyjohtamisella on merkittävä potentiaali kansantaloudelle ja Suomen kilpailukyvyille. Tulokset osoittavat, että pitkäjänteinen työ tuot-

taa hedelmää. Eturivin yrityksissä työkyvyttömyyden kustannuksia on onnistuttu pienentämään entisestään, sanoo hanketoimikunnan sihteeri, johtaja **Lasse Parvinen** Terveystalosta.

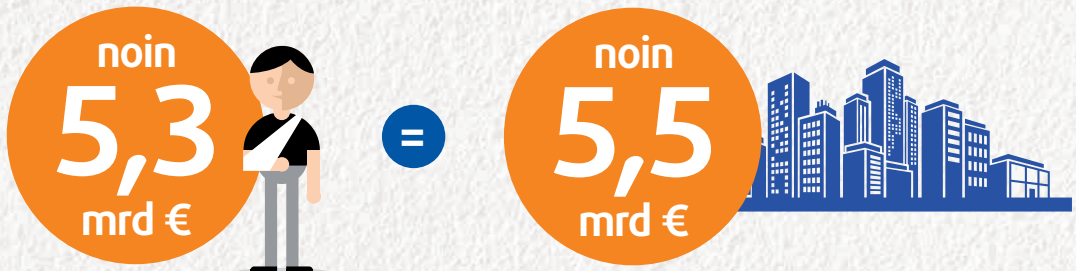
Kuudennen kerran toteutettu Tekemättömän työn vuosikatsaus selvitti kokonaiskustannusta, joka suomalaisyrityksille ja kunnille syntyy suorista sairauspoissaolokustannuksista, työntekijän eläkelain (TyEL) mukaisista työkyvyttömyysmaksuista, tapaturmavakuutusmaksuista ja työterveyden omavastuun mukaisista kustannuksista. Kustannuserät ovat lakisääteisiä ja muodostavat siten vertailupohjan muihin organisaatioihin.

”

Kunnissa tekemätön työ maksaa keskimäärin enemmän kuin yrityksissä.

Yritys- ja kuntasektorin tekemättömän työn vuosikustannukset*

*Tekemättömän työn vuosikatsaus 2016 -tutkimus

Valtion talousarvion alijäämä vuonna 2017*

*Talousarvioesitys 2017, Valtiovarainministeriö, syyskuu 2016

Kunnissa kustannusvaihtelu vähäisempää

Kunnissa tekemättömän työn keskimääräinen kustannus oli hieman yrityksiä korkeampi, 7,22 prosenttia palkkasummasta. Vaihteluvälisen sijaan oli yrityksiin verrattuna pienempi: työkyvyttömyys maksoi yksittäisissä kunnissa 5,7 prosentista 9,3 prosenttiin palkkasummasta, kun vastaavat luvut yrityksissä olivat 2,59–12,7 prosenttia.

– Kunnissa kustannukset jakautuvat tasaisemmin, eikä joukosta löytynyt selkeitä huippuja: parhaiten menestyneissä kunnissa työkyvyttömyyden kustannukset ovat yli kolme prosenttiyksikköä korkeammat parhaimpiin yrityksiin verrattuna. Tämä johtuu muun muassa eroista työn kuormittavuudessa ja henkilöstön rakenteessa. Kunnissa on myös kenties yrityksiä

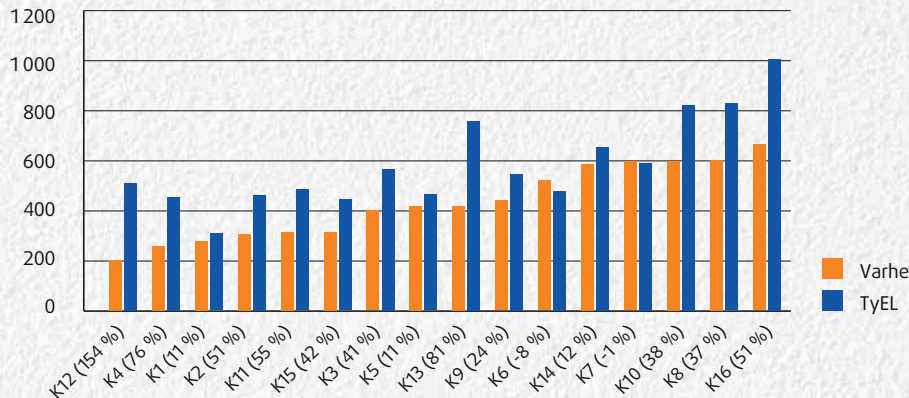
enemmän osatyökykyisiä ja vanhempia työntekijöitä, koska niissä on haluttu tukea pidempiä työuria. Eroja voi selittää myös se, että yt-neuvottelujen sävyttämänä aikana kunnissa on ”turvalisempaa” sairastaa kuin yksityisellä sektorilla, Kevan työelämäpalvelujen johtaja **Pauli Forma** sanoo.

– Mielenkiintoinen yksityiskohta on työkyvyttömyyseläkkeistä kunnille aiheutuvien kustannusten vertailu KuEL- ja TyEL-järjestelmissä. Osassa kunnista TyEL-järjestelmän mukaisesti arvioitu työkyvyttömyysmaksu olisi samansuuruinen ja osassa moninkertainen KuEL:n varhemaksuun nähden. Maksujen vaihtelua selittänevät osin KuEL- ja TyEL-järjestelmien työkykyjohtamista ohjaavien kannustinten eroavaisuudet sekä toisaalta kuntien väliset erot työkykyjohtamisen käytännöissä, Parvinen huomauttaa.

Tutkimusmenetelmänä Terveystalo Kustannusanalyysi

Tutkimusaineisto muodostaa ainutlaatuisen vertailuaineiston sisältäen yli 200 Suomessa toimivan organisaation tiedot kahdeksalta vuodelta. Tietolähteenä ovat työnantajan vaikutusmahdollisuuksien piirissä olevat, lakisääteiset tekemättömän työn kustannuserät. Ne ovat vertailukelpoisia erikokoisten organisaatioiden välillä ja helpottavat poikkeamien havaitsemista. Kevan keräämän kunta-aineiston laskentatavat yhtenäistettiin vastaamaan Terveystalon keräämän yritysaineiston laskentatapoja. Tutkimusmenetelmänä Terveystalo Kustannusanalyysi on jäljitettävä, riippumaton ja yhteismitallinen. Terveystalo Kustannusanalyysi on PwC:n varmentama tutkimusmenetelmä.

Työkyvyttömyysvakuutusmaksut (Varhe vs. TyEL) €/HTV

Millaista on vaikuttava työkykyjohtaminen?

Sytä sille, miksi panostukset työkykyjohtamiseen tuottavat joissakin organisaatioissa parempia tuloksia kuin toisissa, on aiemmin tunnettu huonosti. Työterveyslaitoksen elokuussa 2016 julkaisema Yhteistyö tuloksellisessa työkykyjohtamisessa -tutkimus tarjoaa uutta tietoa niistä tekijöistä, jotka tekevät työkykyjohtamisesta vaikuttavaa. Työsuojelurahaston tukema tutkimus toteutettiin yhteistyössä Terveystalon kanssa, ja se perustuu vuosikatsaukseen osallistuneiden yritysten dataan.

– Työkykyjohtamisen vaikuttavuutta lisäävät yhteistyön esteiden poistaminen sekä työpaikalla että työterveyshuollossa, työkykyjohtamisen strategisten tavoitteiden kytkeminen käytäntöön, työkykyä parantavien toimenpiteiden kohdentaminen

sekä työkykyasioiden koordinointi. Mikään näistä ei yksinään riittänyt työkyvyttömyyskustannusten vähentämiseen, vaan siihen vaaditaan kaikkia neljää tekijää, kertoo ylilääkäri **Timo Leino** Työterveyslaitokselta.

– Tutkimuksessa tuli myös selkeästi esiin, että parhaita tuloksia saavuttaneissa yrityksissä työkykyriskin ja työturvallisuuden johtaminen olivat osa kokonaishenkilöstöriskin johtamista, eivät erillisiä prosesseja. Asiasta on puhuttu kauan, mutta sitä ei tutkimuksessa ole aiemmin havaittu, toteaa Parvinen.

”
Parhaissa yrityksissä
työkykyriskiä ja
työturvallisuutta
johdetaan yhdessä.

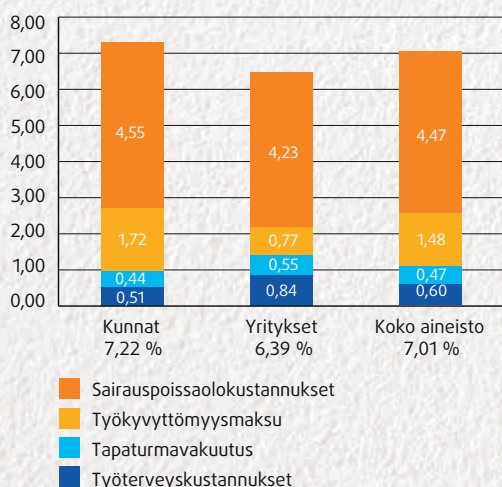
Tekemättömän työn vuosikatsaus -tutkimus

- Vuosittainen tutkimushanke, joka järjestettiin nyt kuudetta kertaa. Vuoden 2015 tulokset julkistettiin 16.11.2016.
- Tutkimukseen osallistui vuonna 2016 yhteensä 76 yritystä ja 16 kuntaa.
- Tutkimustiedot kerättiin vuosilta 2008–2015.
- Vuoden 2016 tutkimuksen toteuttivat yhteistyössä EK, SAK, Työterveyslaitos, Terveystalo, PwC, Elo, Etera, Ilmarinen, Keava, Varma ja Veritas sekä If.
- Lue koko tutkimusraportti www.terveystalo.com/tekematontyo

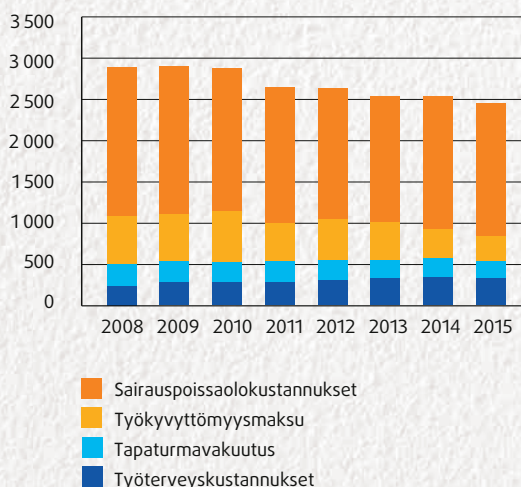
Tekemätön työ maksaa miljardeja

- Yksityisellä sektorilla työkyvyttömyydestä johtuvat kustannukset ovat 2,59–12,7 prosenttia organisaation palkkasummasta tai 1 300–4 900 euroa henkilötyövuotta kohden.
- Kunnissa vastaavat kustannukset ovat 5,7–9,3 prosenttia palkkasummasta tai 1 740–3 400 euroa henkilötyövuotta kohden.
- Vertailututkimuksen 76 yrityksessä kustannukset ovat yhteensä noin 113,5 miljoonaa euroa vuodessa.
- Suhteutettuna koko Suomen yksityissektoriin tekemättömän työn vuosikustannukset ovat lähes 4,3 ja kuntasektorilla 1 miljardia euroa vuodessa.

Tekemättömän työn kustannus palkkasummaan nähden (%) 2015

Tekemättömän työn kustannus yrityksissä henkilötyövuotta kohti (€/HTV)

Lähde: Tekemättömän työn vuosikatsaus 2016, Terveystalo & Keava

SAIRAUSSPOISSAOLOPÄIVÄT PUTOSIVAT YLI TUHANNELLA VUOSITTAIN

Henkilöstöravintola-, kahvila- ja leipomoalan perheyrittäjä Antell on onnistunut laskemaan tekemättömän työn kustannuksia sadoilla tuhansilla euroilla parissa vuodessa tukemalla henkilöstön työkykyä ennaltaehkäisevästi.

– Työntekijöiden hyvällä fiiliksellä on suora yhteys tulokseen, ja se vaikuttaa suoraan myös asiakastytyväisyyteen. Erinomainen työyhteisö – jonka osa työkykyjohtaminen on – on meille strateginen tavoite, ja johtoryhmässä puhumme siihen liittyvistä asioista lähes joka kerran, Antellin henkilöstön kehittämisestä vastaava **Riitta Anttila** kertoo.

Työterveyden painopiste on ennaltaehkäisyssä ja työkykyyn liittyvien ongelmien varhaisessa tunnistamisessa. Antellissa on panostettu muun muassa esimiesten koulutuksiin sekä kaikkien työntekijöiden työyhteisötaitoihin. Vuonna 2016 keskityttiin työtapaturmien vähentämiseen ja jatkettiin varhaisen tuen ja korvaavan työn mallien käyttöönottoa. Toiminnan kehittämisessä on käytetty tukena Terveystalo Kustannusanalyysia, jolla päästään tarkemmin kiinni tekemättömän työn kustannuksiin ja niiden taustatekijöihin. Osana strategista työkykyjohtamista myös yhteistyötä Terveystalon ja eläkevakuutusyhtiön kanssa tullaan tiivistämään. Strategista otetta kuvastaa sekin, että työkykyjohtaminen on selvästi vastuu-

tettu sekä Antellissa että Terveystalossa.

Jatkuva kehittäminen ja toimintatapojen järjestelmällinen vieminen käytäntöön ovat tuottaneet hyviä tuloksia: esimerkiksi työkyvyttömyyden kustannukset ovat laskeneet 2013–2015 jopa 1,32 prosenttiyksikköä.

– Euromääräinen vaikutus on merkittävä. Meillä on noin 600 työntekijää, joten yhden prosenttiyksikön lasku sairauspoissaoloprosentissa tarkoittaa vuodessa noin 1 300 sairauspoissaolopäivää vähemmän. Se tuo satojen tuhansien eurojen säästön, Anttila huomauttaa.

Työkykyjohtamisella satojen tuhansien eurojen säästöt

- Vuodesta 2013 Antellin sairauspoissaoloprosentti on pudonnut yhden prosenttiyksikön, ja sairauspoissaoloja on alan keskiarvoa vähemmän.
- Työkyvyttömyyden kustannukset ovat laskeneet 2013–2015 jopa 1,32 prosenttiyksikköä palkkasummaan suhteutettuna. Kustannukset ovat 1,63 prosenttia toimialan keskitasoa alemmat.
- Vuonna 2015 ennaltaehkäisevän toiminnan osuus työterveyden kustannuksista oli 57 prosenttia.

DIALOGI TERVEYDESTÄ on Terveystalon asiantuntijajulkaisu. Tavoitteena on lisätä terveydenhuollon läpinäkyvyyttä jakamalla ja analysoimalla olemassa olevaa, terveyteen liittyvää tietoa. Haluamme myös herättää keskustelua yhteiskunnallisesti merkittävistä terveydenhuollon aiheista, esittää Terveystalon näkemyksiä sekä visioida tulevaisuutta.

Terveystalo
Jaakonkatu 3 B, 00100 Helsinki
Vaihe: 030 633 11, www.terveystalo.com

Lasse Parvinen
johtaja, palvelukehitys
lasse.parvinen@terveystalo.com